

ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN BİREYLER İÇİN (37-78 AY)

OKUL ÖNCESİ ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMEN KILAVUZU

Koordinatör

Prof. Dr. İbrahim Halil DİKEN

BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Meral Çilem ÖKCÜN AKÇAMUŞ
Emel ERGİN

ALICI DİL GELİŞİM ALANI & İFADE EDİCİ DİL GELİŞİM ALANI

Doç. Dr. Özlem DİKEN
Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR
Zülfiye GÖL

KABA MOTOR GELİŞİM ALANI & İNCE MOTOR GELİŞİM ALANI

Doç. Dr. Mehmet YANARDAĞ
Öğr. Gör. Ali KAYMAK
Oğuzhan DALLI

UYUMSAL BECERİLER GELİŞİM ALANI

Dr. Öğr. Üyesi Veysel AKSOY
Çağrı GİRAY
Doğan IŞIKLAR

SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM ALANI

Dr. Öğr. Üyesi Avşar ARDIÇ
Elif ERKOCA AKKÖSE

Çocuk Gelişim Uzmanları

Prof. Dr. Arzu YÜKSELEN
Öğr. Gör. Dr. Semra ŞAHİN

DİL UZMANI
Afife Nurten AYTAÇ

GÖRSEL TASARIM ve RESİMLEME
Sabri AKKERMAN

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif ERSOY

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi
özümnden çok sevmektir.

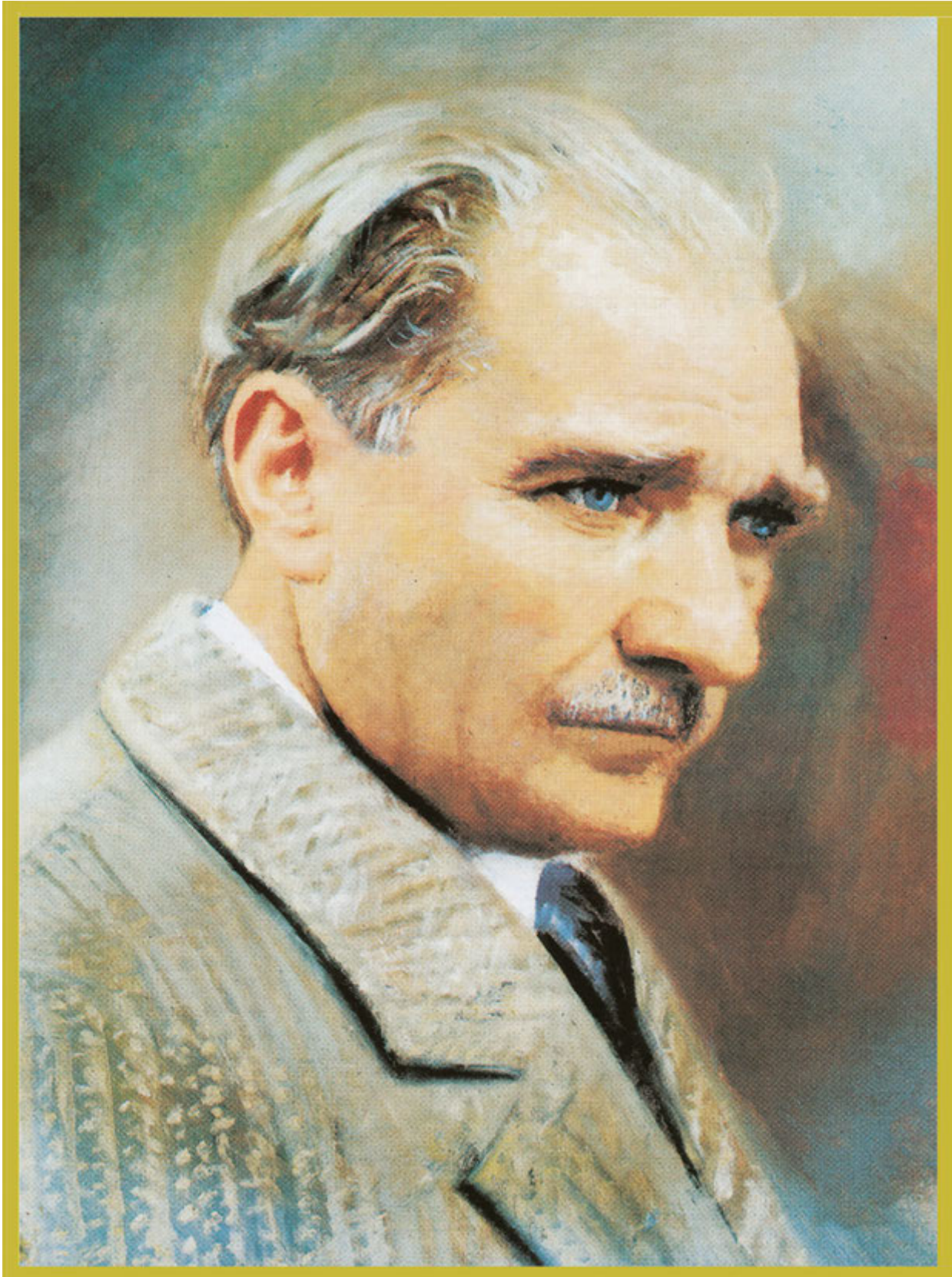
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Giriş.....	8
İlk Başvuru Süreci	9
İlk Danışmanlık Oturumunun Gerçekleştirilmesi.....	9
Çocuğun "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı" Doğrultusunda Değerlendirilmesi	10
Çocuğun BEP'inde Yer Alacak Kazanımların Belirlenmesi ve BEP'in Oluşturulması.....	11
"Bireysel Eğitim" ve "Grup Eğitimi"nin Belirlenmesi	12
Grup Eğitimlerinin Öğretim İlkeleri ve Fiziksel Ortam Düzenlemeleri.....	13
Grup Eğitimlerinde Fiziksel Ortam	16
Üst Eğitim Kademesine Geçiş	17
Ekler.....	19
<i>Aile Bilgi Formu.....</i>	<i>20</i>
<i>Örnek Yarım Günlük Program (Sabah Grubu).....</i>	<i>23</i>
<i>Örnek Yarım Günlük Program (Öğlen Grubu) .....</i>	<i>24</i>
<i>Örnek Bireysel Hedeflere Göre Hazırlanmış Haftalık Program.....</i>	<i>25</i>
<i>Grup Eğitimi Temalar/Alt Temalar .....</i>	<i>26</i>
<i>Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) .....</i>	<i>27</i>
Uygulama İlkeleri.....	35
Kaynakça	39

Giriş

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı", gelişimsel geriliği/yetersizliği ya da riski bulunan 37-78 aylık çocukların gelişimlerinin desteklenmesini sağlayacak bir öğretim programı olma özelliğini taşımaktadır. Bu kılavuz, öğretim programının etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamak ve programının uygulanmasında öğretmenlere yol göstermek amacıyla oluşturulmuştur. Programın temel felsefesi, yapısı, genel amaçları, içeriği, program için önerilen yöntem teknikler ile ölçme değerlendirme yaklaşımları öğretim programının başında yer almaktadır. Öğretim programında ayrıca, programda yer alan kazanımlar ve programın uygulanmasına ilişkin genel ilkeler sıralanmıştır. Öğretim programı 7 gelişim alanından ve toplamda 453 kazanımdan oluşmaktadır. Çocukların takvim yaşlarına göre 37. aydan başlayarak 78 aylık olana kadar her bir gelişim alanında geçecekleri evreler ve edinecekleri kazanımlar sıralı bir şekilde öğretim programında yer almaktadır. Öğretim programının uygulanması için oluşturulan öğretmen kılavuzu, ders kitabı (örnek etkinlik kartları), değerlendirme kitapçığı gibi bileşenler öğretim programının etkili bir şekilde uygulanmasını kolaylaştırmayı ve desteklemeyi amaçlamaktadır.

Bu kılavuzda öğretmenlerin öğretim programını uygularken nasıl bir sıra izleyecekleri ve programın uygulanmasının her bir aşamasında neler yapacakları açıklanmaktadır. Programın uygulanması ailenin ilk başvurusu ile başlamakta ve çocuğun bir üst eğitim kademesine geçişi ile sonlanmaktadır. Bu doğrultuda özel eğitime ihtiyacı olan çocukların gelişimlerinin, sağlanan program doğrultusunda desteklenmesinde aşağıda verilmiş olan sıralamanın kullanılması önerilmektedir.

- Çocuğunun eğitimi amacıyla başvuran aileye okulda/kurumda ilk danışmanlık randevusunun verilmesi,
- Öğretmenler, çocuk ve ailenin ilk buluşmasında "Aile Bilgi Formu"nun çocuğun ebeveynleri ile doldurulması ve formun "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" ile programa dayalı olarak değerlendirilmesi,
- Belirlenen kazanımları içerecek şekilde "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı"nın (BEP) oluşturulması,
- Çocuğun hizmet alacağı eğitim türü (bireysel eğitim ya da grup eğitimi) belirlenerek çocukların yaş ve düzeyine uygun olarak eğitim alacakları sınıf ve öğretmenlerin belirlenmesi,
- Çocuğun BEP'inde yer alan hedeflenmiş kazanımların çocuk tarafından kazanılıp kazanılmadığının programa dayalı olarak belirli aralıklarla değerlendirilmesi,
- Çocuğun BEP'inde yer alacak yeni kazanımların belirlenmesi,
- Programın tüm kazanımları tamamlanınca bir üst eğitim kademesine geçişin sağlanması adımlarının sırasıyla kullanılması önerilmektedir.

Kılavuzun ilerleyen bölümlerinde yukarıda sıralanmış olan iş akışının her bir evresinin ne anlama geldiği ve bu evrede öğretmenlerin yapması gereken iş ve işlemlerin neler olduğu açıklanmaktadır.

İlk Başvuru Süreci

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"nın uygulanması öncelikle geçiş bilgilerinin aktarılması ya da gelişimsel geriliği/yetersizliği, gelişimsel gerilik/yetersizlik riski ya da şüphesi olan çocuğun ailesinin eğitim kurumuna başvurusu ile başlayacaktır. Şayet çocuk 0-36 ay arasında "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"ndan faydalandıysa programın sonunda aile ile bir geçiş planlaması yapılmış olmalı ve üst kademeye başvuru için gerekli bilgi ve belgeler kendilerine verilmiş olmalıdır. Ancak çocuk "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı" hizmetlerinden yararlanmamış ve ilk kez 37-78 ay aralığındayken başvuru yapılacaktır çocuk ve ailesinin nereye, hangi kanallardan ve ne şekilde başvurabileceğinin açık ve erişilebilir bir biçimde tanımlanmış olması önem taşımaktadır. Bu evrenin sağlıklı işleyebilmesi için okul tarafından etkili/işleyen bir başvuru kabul ve randevu takip sistemi oluşturulmalıdır.

İlk başvurusunu yapan aileye belirlenmiş bir gün ve saatte randevu verilmelidir. Randevudan bir gün önce ailenin aranarak randevunun onaylanması ve randevu tarihinin yeniden hatırlatılması etkili bir kaynak yönetimi için önerilmektedir. İlk randevu, aynı zamanda aile ve çocuk değerlendirmesini içerdiği için süre kısa olmamalıdır. İlk randevu, çocuğun "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" doğrultusunda değerlendirileceği, ailenin "Aile Bilgi Formu"nu dolduracağı ve aileye programın tanıtılacağı bir oturum olduğundan, ilk randevu için, bunları yapabilecek yeterli süre ayrılmalıdır. İlk randevu için en az 2 öğretmenin görev alması, çocuğun ve ailenin kapsamlı bir ilk incelemeden geçirilmesi için bir ekip oluşturulması önemlidir.

İlk Danışmanlık Oturumunun Gerçekleştirilmesi

İlk danışmanlık oturumunda, çocuk ve ailesi, en az 2 öğretmenin olduğu bir ekip tarafından değerlendirilmelidir. İlk danışmanlık oturumu, çocuğu daha önce herhangi bir tarama-değerlendirme sürecinden geçmemiş ailelerin içinde bulunması olası olan olumsuz duygusal durum nedeniyle ayrıca önemlidir. Bu oturumda, gerekli olan durumlarda bir psikolojik danışmanın da ekibe katılması önemlidir. Çocuğunun özel durumunu sonradan fark etmiş ve eğitimsel müdahale amacıyla eğitim kurumuna başvurmuş bir ailede, çocuklarında ortaya çıkan gelişimsel sorunlarla karşı karşıya kalmanın neden olduğu zorlayıcı duygusal sıkıntılar söz konusu olabilir. Bu nedenle aile ile iletişimde öğretmenlerin dikkatli ve sabırlı olmaları, ailenin gereksinim duyduğu bilgileri sunan bir yol izlemeleri önemlidir. Özellikle erken çocukluk özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin, ailelerin yeni tanı alma sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin farklı kaynaklardan da bilgi edinmeleri önerilmektedir. İlk danışmanlık

oturumunda öncelikle aile ve çocukla tanışma gerçekleştirilmelidir. Ardından aile ve çocuk hakkında bilgi almaya geçilmelidir. Bilgi almada bu kılavuzun ekinde sunulmuş olan "Aile Bilgi Formu"nun kullanılması etkili bir yol olacaktır.

Aileye ilişkin bilgiler alındıktan sonra çocuğun tıbbi ve eğitsel geçmişi hakkında da bilgi alınmalıdır. Çocuğun gelişim ve öğrenmesine etki eden doğum öncesi, sırası ve sonrası yaşadığı sorunlar söz konusuysa bunlar öğrenilmelidir. Çocuğun gelişimi ve öğrenmesi üzerinde etkisi olan varsa diğer tıbbi sorunları hakkında da bilgi alınmalıdır. Ayrıca, kullandığı ilaçlar, nöbetlerinin olup olmaması gibi konular da ele alınmalıdır. Bu bilgilerin bir kısmı "Aile Bilgi Formu"nda yer almaktadır. Form doldurulurken ya da doldurulduktan sonra, bu konuları daha derinlemesine ele almak yararlı olacaktır. Şayet çocuk "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"ndan faydalanmışsa daha önce yapılan müdahale ve değerlendirme süreçlerinin özetlendiği raporlar değerlendirme ekibi tarafından incelenmelidir. Çocuk ve aile hakkında çocuğun gelişimsel ve eğitimsel müdahalesi için gereken bilgiler edinildikten sonra çocuk yerleştirileceği eğitim ortamı ve türüne karar vermek ve "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı" doğrultusunda BEP'i geliştirmek amacıyla öğretim programına dayalı olarak değerlendirilmelidir.

Çocuğun "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı" Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Çocuğun "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı" doğrultusunda BEP'ini oluşturabilmek için programa dayalı değerlendirme yapılmalıdır. Bunun için öncelikle çocuğun takvim yaşı hesaplanmalıdır. Takvim yaşı hesaplanırken değerlendirmenin yapıldığı tarih, önce yıl ardından ay en sonda gün olacak şekilde yazılır (örneğin 2019 06 04). Daha sonra çocuğun doğum tarihi aynı sıra ile bugünün tarihinin altına yazılır. 3. adımda, önce gün ardından ay ardından da yıl basamaklarında çıkarma işlemi yapılır. Şayet alttaki rakam üstteki rakamdan büyükse önce bir ay ya da bir yıl bozma işlemi yapılır. Ardından normal şekilde çıkarma işlemi yapılır.

Takvim yaşı hesaplandıktan sonra çocuğun değerlendirmesine "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" kullanılarak başlanabilir. Çocuk kitapçıkta yer alan 7 gelişim alanının hepsinde ayrı ayrı değerlendirilir. Her bir gelişim alanında çocuğun içinde bulunduğu yaş/ay aralığındaki kazanımları gerçekleştirip gerçekleştirmediği, her bir gelişim alanı için hazırlanmış ders kitaplarında yer alan kazanımlar için oluşturulmuş olan örnek etkinlik kartlarındaki değerlendirme bölümüne uygun bir şekilde değerlendirilir. Çocuklarda gelişimsel yetersizlik olduğu için bazı gelişim alanlarında takvim yaşına uygun kazanımları gerçekleştirmediği görüleceğinden, çocuğun takvim yaşından geriye doğru gidilerek bir önceki yaş/ay aralığındaki kazanımlar doğrultusunda değerlendirilir. Geriye doğru değerlendirme her bir gelişim alanı için 3 kazanım üst üste "Bağımsız olarak yapar." kutucuğu işaretlendiğinde

İlgili gelişim alanı için sona erer. Çocuğun son olarak "Bağımsız olarak yapar." aldığı kazanımdan sonraki ilk "Yapamaz." ya da "Yardımla yapar." olarak işaretlenen kazanım o gelişim alanı için çocuğun bireysel öğretim programının başlangıcını oluşturur. Çocuğun her bir kazanımı nasıl değerlendirileceği örnek etkinlik kartlarında yer almaktadır. İlk değerlendirmede zaman kazanmak açısından çocuğun bu kazanımı gerçekleştirip gerçekleştirmediği önce çocuğu değerlendirme için okula getiren ve değerlendirme ortamında hazır bulunan ebeveyne/birincil bakıcıya sorulur. Ebeveyn/birincil bakıcı kendi gözleminde emin bir şekilde çocuğun yaptığı ya da yapamadığını söylüyorsa bu bilgi veri kabul edilir. Ancak ebeveyn/birincil bakıcı bilgisinden emin değilse çocuk ilgili kazanım konusunda değerlendirilmelidir. Tüm gelişim alanları için değerlendirme tamamlandığında çocuğun BEP'inde yer alacak kazanımların belirlenmesine geçilir. Ancak çocuğun takvim yaşı 36 aylıktan büyük olmasına rağmen bazı çocuklar "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"nın bazı gelişim alanlarında ya da tüm alanlarda hiçbir kazanımı gerçekleştiremeyebilirler. Bu durumda bu çocuklar elinizdeki programın da bir tür ön koşulu sayılabilecek "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"na yönlendirilmelidirler. "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nda yer alan kazanımlar bireysel ve grup etkinlikleri ile tamamlandığında çocuğun "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı" geçişi sağlanmalıdır. "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nın içeriği ve uygulama ilkeleri program materyalleri içerisinde yer almaktadır.

Çocuğun BEP'inde Yer Alacak Kazanımların Belirlenmesi ve BEP'in Oluşturulması

Her bir gelişim alanında çocuğun 3 kez üst üste "Bağımsız olarak yapar." aldığı kazanımlardan sonuncusundan sonra gelen ve "Yapamaz." ya da "Yardımla yapar." olarak işaretlenen ilk 2 kazanım, çocuğun öğretim programında yer alacaktır. Her gelişim alanından seçilen 2 kazanım BEP formuna aktararak çocuğun programı oluşturulur. Çocuk için BEP oluşturulurken her gelişim alanından en az 2 kazanımın programda yer alması uygun olacaktır. Böylece çocuk programı doğrultusunda ilerlerken tüm gelişim alanlarını kapsayan kapsamlı bir müdahale hizmetinden yararlanmış olacaktır. Bununla birlikte çok fazla sayıda kazanımı hedef olarak BEP'e koymak BEP'in kalitesini ve uygulanabilirliğini tehdit eden bir unsur olacaktır. Ek olarak çocuğun değerlendirilmesi sırasında çocuğun yeterlikleri ve öğrenme hızına ilişkin olumlu bir izlenim oluşması durumunda bazı gelişim alanlarına 2'den fazla kazanım da konulabilir. Ancak yine de sayıyı daha fazla artırmamak bunun yerine çocuk kazanımları elde ettikçe yeni kazanımları hedef olarak belirlemek daha uygundur. Bazı kazanımların öğretimi aynı gelişim ve yaş aralığındaki, kazanımdan hemen sonra gelen kazanımın öğretimiyle çok yakından ilişkili olabilir. Bu durumda bu kazanım da programa dâhil edilebilir. Her çocuğun gelişimi ile ailenin gereksinimleri ve güçlü yönleri farklıdır. Bu farklılıklar, BEP kapsamında tanımlanır ve göz önünde bulundurulur. Düzenli aralıklarla bu plan ve programlar aile ile gözden geçirilmelidir.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı Soyadı :

Eğitim-Öğretim Yılı :

Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Bilişsel Gelişim Alanı	Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
	1.1. Üç küple köprü yapar.			
	1.2. Altı parçalı ilişkili yapbozu tamamlar.			

Alıcı Dil Gelişim Alanı	Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
	1.1. Kendisine verilen ardışık 3 basit yönergeyi sırayla yerine getirir.			
	1.2. İstenildiğinde nesnelere işlevine göre sınıflandırır.			

İfade Edici Dil Gelişim Alanı	Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
	1.1. Bağımsız bir şekilde yetişkin ile karşılıklı etkileşime katılır.			
	2.1. Eylemleri cümle içinde kullanır.			

Tablo: BEP örneği

"Bireysel Eğitim" ve "Grup Eğitimi"nin Belirlenmesi

Çocuğun nasıl bir eğitim alması gerektiğine karar vermek için de kapsamlı ve ayrıntılı bir değerlendirme sürecine yer verilmelidir. Çocuğun taklit, eşleme, yönerge alma gibi temel alıcı dil becerilerini ne oranda sergilediği ne düzeyde sosyal etkileşim başlattığı ve sürdürdüğü, gözlemleyerek öğrenme becerilerine ne oranda sahip olduğu, öğrenme hızı, problem davranış sergileme durumu ve varsa sıklığının belirlenmesi gibi başlıklar altında eğitsel performansı değerlendirilerek çocuğun ailesi ile birlikte bireysel ya da grup eğitimi alması ya da grup eğitimi ile birlikte bireysel eğitim alması seçeneklerinden birine karar verilmelidir.

Ön koşul becerileri temel düzeyde sergileyemeyen çocuklar için bireysel eğitim sunulması önerilmektedir. Bireysel eğitimler bir öğretmenin bir çocuğa belirlenen eğitsel amaçlar doğrultusunda haftada en az 5 saat olmak üzere yaptığı çalışmalarını içermektedir. Bireysel

eğitimlerin öncelikli amacı çocuğa temel ön koşul becerileri kazandırarak grup eğitimine ve genel eğitim ortamlarına hazırlamaktır.

Grup eğitimleri ise benzer yaş aralığında ve/veya birbirine yakın gelişimsel düzeylerde olan 4-6 çocuktan oluşturulmalıdır. Her grubun bir sorumlu öğretmeni en az 1 tane de yardımcı öğretmeni bulunmalıdır. Fiziksel ortam temalara bağlı ilgi köşeleri şeklinde düzenlenirken öğretim uygulamaları akıllı tahtalar ve tablet bilgisayar gibi teknolojiler ile desteklenmelidir. Grup eğitimleri hafta içi her gün yarım gün ya tam gün şeklinde olabilir ve günlük program 20-30 dakika arasında değişen yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış rutinler, etkinlikler ile geçişler şeklinde planlanabilir. Bu kılavuzun devamında yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış rutin, etkinlik ve geçişlerden oluşan örnek günlük program tablosu yer almaktadır. İlerleyen bölümde grup eğitimlerinin öğretim ilkeleri ve fiziksel düzenlemelerine ilişkin daha ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Grup Eğitimlerinin Öğretim İlkeleri ve Fiziksel Ortam Düzenlemeleri

Grup eğitimleri, çeşitli öğrenme olanakları sağlayan etkileşim/gelişimsel/davranışsal temelli kaliteli erken müdahale/eğitim programları sunarak tüm gelişim alanlarındaki becerileri (bilişsel gelişim, alıcı dil gelişimi, ifade edici dil gelişimi, ince motor gelişimi, kaba motor gelişimi, sosyal-duygusal gelişim, uyumsal beceriler gelişimi) desteklemeye yönelik hazırlanır. Grup eğitimi, programda yer alan çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak gelişime uygun rutinleri/etkinlikleri/geçişleri kapsar. Başka bir deyişle, programda öğretim ortamları, rutinler/etkinlikler/geçişler ve etkileşimler, çocukların ilgileri ve içinde buldukları gelişim dönemlerini dikkate alarak bireysel ihtiyaç ve özelliklerine uygun hazırlanır. Kılavuzun ekinde, çocukların bireysel ihtiyaçlarına göre planlanmış haftalık program örneği yer almaktadır. Kazanılmış becerileri destekleyici ve yeni beceriler edinmeyi sağlayıcı öğrenme fırsatları çocukların rutinler/etkinlikler/geçişlerle, akranlarıyla ve erken müdahale/eğitim uzmanlarıyla etkileşimleri sonucu becerileri pratik yapmalarını sağlar. "Çocuklar yaparak öğrenir." ilkesi temel alınarak çocukların başlattığı oyun etkileşimleri desteklenir. Ayrıca, çocukların aktif araştırmasına olanak sağlayıcı ortamlar düzenlenir. Yapılandırılmamış (örneğin serbest oyun, ilgi köşeleri vb.) ve yarı yapılandırılmış (örneğin beslenme, açılış, kapanış, kitap okuma vb.) etkinlikleri seçme ve yönlendirme için çocukların karar vermesi desteklenir. Bu konuda gerekli olanaklar çocuklara sunulur. Yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış rutin/etkinliklerde erken müdahale/eğitim uzmanının yönlendirici/belirleyici rolü sınırlıdır. Öğretmenler bu etkinliklerde kolaylaştırıcı bir rol oynamalıdır. Başka bir deyişle, öğretmenler çocuğun ilgisine göre çocuğun serbestçe katılabileceği oyun ortamını hazırlama, çocuğa seçme fırsatı tanıma ve etkileşim sırasında çeşitli stratejilerle çocuğun gelişimsel becerilerini destekleme ile yükümlüdür.

Grup eğitimlerinde çocuklar, yakın çevrelerindeki dünyayı özenle/dikkatle tasarlanan temalar ile öğrenebilirler. Çocukların ilgi ve gereksinimleri dikkate alınarak 3-4 haftalık temalar

oluşturulur. Haftalık temalara ilişkin bir örnek ekte verilmiştir. Gerek sınıf gerekse aktiviteler bu temalar temel alınarak hazırlanır. Temalar aracılığıyla, çocuklar bu temalarla ilgili anlamlı ilgi köşelerine/etkinliklerine katılırlar. Böylece çocuklar, her temayla ilgili kelime dağarcıklarını ve bilgilerini artırırlar. Temalar tüm gelişim alanlarındaki becerileri desteklemeye yönelik olarak sınıf içi rutin/etkinlik/geçişlere yansır. Temalar haftalık ve günlük planlara dönüştürülür. Çocukların gelişimsel becerileri bilgisayar/teknoloji destekli süreçlerle de desteklenir. Bu bağlamda sınıf içi eğlenceli/motive edici akıllı tahta ve tablet uygulamaları ile çocukların gelişimsel becerileri desteklenmeye çalışılır. Grup eğitimlerinin amacı grup etkileşimlerine uygun olan gelişimsel geriliği ya da riski olan çocukları tipik gelişim gösteren akranlarının devam ettiği öğretim düzenlemelerine en hazır hâle getirmektir. Grup eğitimlerinde program oluşturmaya kılavuz olabilecek ilkeler aşağıda verilmiştir.

• **Sosyal Etkileşim Merkezli Olma:** Toplumdaki diğer bireylerle etkileşim başlatma ve sürdürme, erken yaşlarda uygun etkileşim başlatma ve sürdürme becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, uygun sosyal becerilerin kazandırılması için fırsatlar sağlama, erken eğitim programlarının temel bir parçası olmalıdır. Grup ve kaynaştırma eğitimi ile hizmet veren erken müdahale/eğitim programlarının özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için en önemli yararı uygun sosyal becerileri kazandırmaya yönelik ortam sunmasıdır. Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar akranları ve programdaki erken eğitimciler ile etkileşimleri sonucu uygun sosyal ve dil becerilerini öğrenme ve pekiştirme fırsatını yakalarlar. Öğrencinin fiziksel olarak tipik gelişim gösteren akranları ile aynı ortamda bulunması bu bağlamda yeterli olmamaktadır. Önemli olan grup ortamında her türlü sosyal etkileşimi oluşturmaya yönelik olarak programdaki çocuklara değişik fırsatlar sunabilmektir. Grup eğitimleriyle, sosyal etkileşimi, iletişimi ve dil becerilerini kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik sınıf içinde sağlanacak fırsatlar;

- ◇ Çocukların birbirleriyle fiziksel olarak etkileşimde bulunacakları şekilde düzenleme,
- ◇ Sosyal etkileşimi destekleyici oyuncaklar, materyaller ve aktiviteler (örneğin grup projeleri vb.) sunma,
- ◇ Çocukların birbirlerinden yardım isteme ve/veya birbirlerinin oyunlarına katılma becerilerini destekleme,
- ◇ Tipik gelişim gösteren akranları eğitme şeklinde olabilir.

• **Oyun Merkezli Olma:** Oyun, özellikle erken çocukluk döneminde tüm çocukların gelişim becerilerini en gerçekçi biçimde ortaya koyma ve bu becerileri destekleme ortamı sağlar. Bu nedenle çocukların gelişim becerilerinin en etkili şekilde gözlemlenmesi ve desteklenmesi yine oyun aracılığıyla mümkündür. Küçük yaşlardan itibaren çocuklar, oyun aracılığıyla çevrelerini araştırmaya ve öğrenmeye eğilimlidirler. Oyun aracılığıyla çocukların tüm gelişim alanları (dil ve iletişim becerileri, ince-kaba motor becerileri, bilişsel ve

problem-çözme becerileri, sosyal ve uyumsal becerileri vb.) desteklenebilir. Bu nedenle, grup eğitimleri uygulamalı davranış analizi ilkelerini temel alarak oyun merkezli erken müdahale/eğitim programları sunmayı ilke edinmiştir. Oyunu temel alan günlük programlar çocuklar için öğrenmeyi destekleyici, etkili ve neşeli bir öğrenme ortamı sağlar. Çocuklar, rutinler/etkinlikler/geçişler eğer kendileri için eğlenceli ise o rutinlere/etkinliklere/geçişlere daha aktif katılırlar. Bu tür rutinler/etkinlikler/geçişler sonucu öğrenmeler oluşur. Bu öğrenmeler daha kalıcı ve etkili olmaktadır. Çünkü çocukların katılımı genelde istemli bir katılımdır. Çocuklar ortamı gerektiğinde kendileri seçerek rutinler/etkinlikler/geçişler kendi ilgileri doğrultusunda yönlendirir.

• **Öz Güven Duygusu Kazandırma:** Gelişim becerilerinde yetersizlikleri olan çocukların öz güvenlerinin düşük olma ihtimali artmaktadır. Bu nedenle, grup eğitiminin en temel amaçlarından biri çocukların öz güven duygularını geliştirme ve bu amaçla var olan güçlü yönlerini vurgulama ve desteklemedir. Grup eğitimlerinde çocuklara öz güven kazandırıcı ve geliştirici ortamlar sunulur.

• **Rutinlere/Etkinliklere/Geçişlere Katılımı Sağlama:** Çocukların rutinleri/etkinlikleri/geçişleri başarı ile bitirme beklentisi ile tüm rutinlere/etkinliklere/geçişlere katılması desteklenir. Çocuklar çoğu rutin/etkinlik/geçişlere yapamayacakları düşüncesiyle katılmakta çekimser davranabilirler. Bu nedenle aktiviteler çocukların ilgisini çekecek şekilde ve denemek isteği duyacakları şekilde planlanmalıdır. Çocukların en küçük deneme istekleri hemen desteklenerek aktivitelere doğrudan veya dolaylı olarak katılmaları sağlanır. Rutinler/etkinlikler/geçişler ayrıca, temel akademik becerileri (erken okuma/yazma ve rakamları öğrenme, sayma becerilerini) destekler. Sınıf içi araç gereçlerin resimleri ile isimleri çocukların görebileceği büyüklükte ve yükseklikte asılır. Sınıf içi kitap ilgi köşesinde temalar/üniteler ile uyumlu erken okuma/yazma ve sayma becerilerini destekleyici kitaplar bulundurulur. Bu becerileri kazandırıcı ayrıca, bilgisayar destekli aktivitelere de yer verilir.

• **Aile Merkezli Olma:** Özel eğitime gereksinim duyan çocuğa sahip aileler, tipik gelişim gösteren çocuğa sahip ailelere nazaran daha farklı ve zor roller yüklenmek zorunda kalırlar. Bu bağlamda, etkili erken eğitim sunma için erken müdahale/eğitim personeli, ailenin gereksinimleri ve yeterlikleri hakkında bilgili ve saygılı olmak ve ailenin çocuklarının gelişimleri üzerindeki rolünü anlamak zorundadır. Ailenin; çocuğun değerlendirilmesi, tanınması ve erken eğitim programına yerleştirilmesi sürecini de kapsayacak şekilde verilecek tüm özel eğitim hizmetlerinde oluşturulacak ekip içerisinde temel bir konuma sahip olması gerektiği hem yasal hem de konu ile ilgili bilimsel çalışmalar ile desteklenmektedir. İlgili literatürde, aile merkezli hizmet vermenin, kaliteli erken eğitim hizmetinin temel ölçütlerinden biri olduğu savunulmaktadır. Aile çocukların erken müdahale/eğitim sürecinin başından sonuna sürecin aktif katılımcısı olmalıdır. Sürecin başında aileden alınan bilgiler ve çocuğun ve ailenin değerlendirilmesi, BEP oluşturulması, programa dâhil edilme ve geçişlerin planlanması gibi tüm süreçlerde aile sürecin bir parçasıdır. Ailelere

yönelik teorik ve uygulamalı bilgilendirmelerin yanında, düzenli olarak çocuğunun gelişimi hakkında da yazılı ve sözlü dönütler almalıdırlar.

Grup Eğitimlerinde Fiziksel Ortam

Grup eğitimleri tüm gelişim alanlarını destekleyici, farklı öğretim yöntem ve yaklaşımlarına olanak sağlayan bir yapıda olmalıdır. Eğitim programı yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış anlardan oluşmalıdır. Fiziksel düzenleme de buna uygun yapılmalıdır. Aşağıda fiziksel ortam düzenlemelerine ilişkin örnekler yer almaktadır.

Duyu Köşesi: Bu etkinlik köşesi çocukların çeşitli duyuları araştırmasına ve bu duyularla deneyim yaşamasına olanak sağlar. Bu köşede, duyu havuzu ve her hafta değişik, farklı duyuların araştırılmasına yönelik materyallerle (örneğin su, pamuk, kum, toprak, makarna, taş, tıraş köpüğü vb.) doldurulur. Masanın içine ayrıca, içindeki materyale uygun aktiviteyi ve etkileşimi destekleyici araç gereçler (örneğin küçük plastik kova, kürek, plastik hayvanlar ve diğer araçlar vb.) konur.

Sanatsal Etkinlikler Köşesi: Bu etkinlik köşesi, çocuklara yıkanabilen parmak boyları, pastel boylar, çeşitli türdeki kalemler ve diğer materyalleri değişik yüzeylerde kullanma imkânı sağlar. Bu etkinliklerle ince motor gelişimi desteklenir. Aynı zamanda farklı duyuların deneyimine olanak sağlanır. Ayrıca, sosyal etkileşim desteklenerek yapılandırılmış aktivitelere katılma becerileri de desteklenmektedir.

Dramatik Oyun Köşesi: Mutfak seti, oyuncak market ürünleri, doktorculuk seti gibi bebeklerle ilgili materyallerin bulunduğu bu köşe, sosyal etkileşimi destekleyerek, çocukların önemli oyun becerileri geliştirmesine olanak sağlar. Bu yaştaki çocuklar oyun davranışı bakımından, büyüklerin özellikle evde yaptıkları işleri (örneğin bebek bakma, yemek yapma, temizlik yapma vb.) taklit etme oyun davranışları gösterme evresindedirler. Bu yaştaki çocuklar ayrıca, işlevsel ilişkileri (örneğin kaşığı tabak içinde olması veya ağza alınması, battaniye ile bebeğin üzerinin örtünmesi vb.) ve sembolik temsilleri (örneğin blokları bebek için yemek olarak kullanma, bloğu telefon veya araba yerine kullanma, uzun çubuğu at gibi kullanma vb.) anlama becerilerini geliştirme dönemindedirler. Bu nedenle, bu dönemde gelişmekte olan oyun becerilerini destekleyici ortam veya aktiviteler sunma, diğer gelişim alanlarındaki becerilerin yanı sıra dil edinimi için gerekli olan önemli bilişsel becerilerin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Kitap Köşesi: Kitap köşesi, çocuklara güncel tema/ünite ile ilgili konuları araştırmayı ve deneyimler edinmeyi teşvik edici değişik büyüklükteki yazı ve resimleri içeren kitaplardan oluşur. Kitaplar her hafta, o haftanın temasını yansıtır.

İnce Motor Gelişimi Köşesi: Bu köşe, önemli bilişsel ve ince motor becerilerini geliştirici

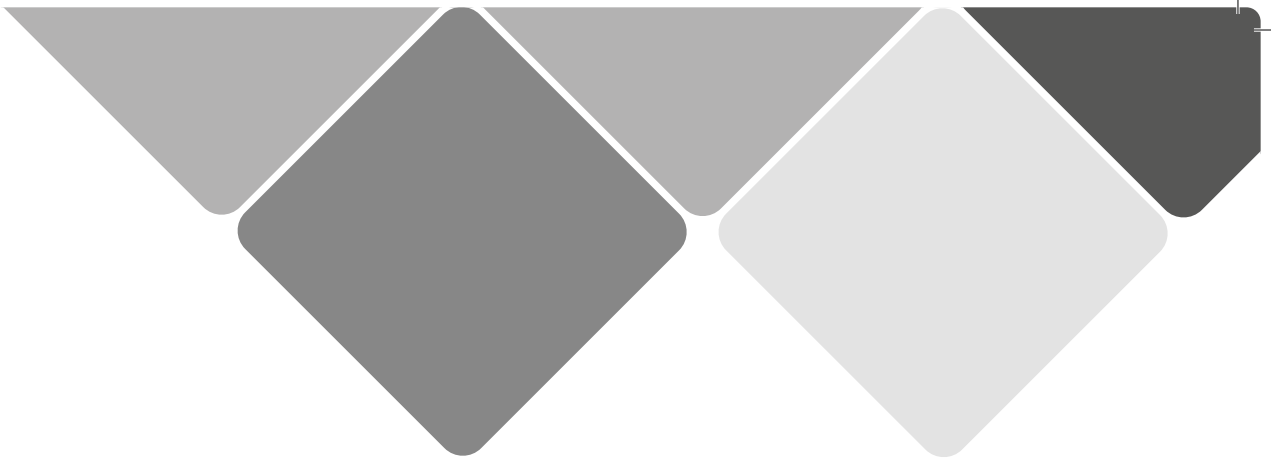
masa üstü/halı materyalleri ve aktiviteleri içerir. Oyun hamuru, bloklar, basit yapbozlar, iç içe koyma oyuncakları bu köşede yer alabilecek materyallerden bazılarıdır. Bu yaştaki çocuklar henüz neden-sonuç ilişkisi oluşturma, nesnelere diğer nesnelere ile birleştirme, gruplama, dizme ve sınıflandırma becerilerine ilgi gösterme evresindedirler.

Kaba Motor Gelişimi Köşesi (Sınıf Dışı Çok Amaçlı Oyun Salonu): Kaba motor gelişimi köşesi kaba motor becerilerini geliştirme ve yeni becerileri edinmelerine olanak sağlar. Bu yaştaki çocuklar tırmanmaktan, düşmekten ve yuvarlanmaktan, nesnelere/oyuncakları itmekten ve çekmekten, nesnelere/oyuncakları bir yerden başka bir yere taşımaktan hoşlanırlar. Sınıfta kaba motor gelişimi köşeleri için hazırlanmış materyallerle destekli bir köşe hazırlanır. Ayrıca, sınıf dışı oyun alanı da büyük kas gelişimini destekleyici materyallerle (örneğin salıncak, kaydıraklar, bisikletler, toplar, vb.) donatılır.

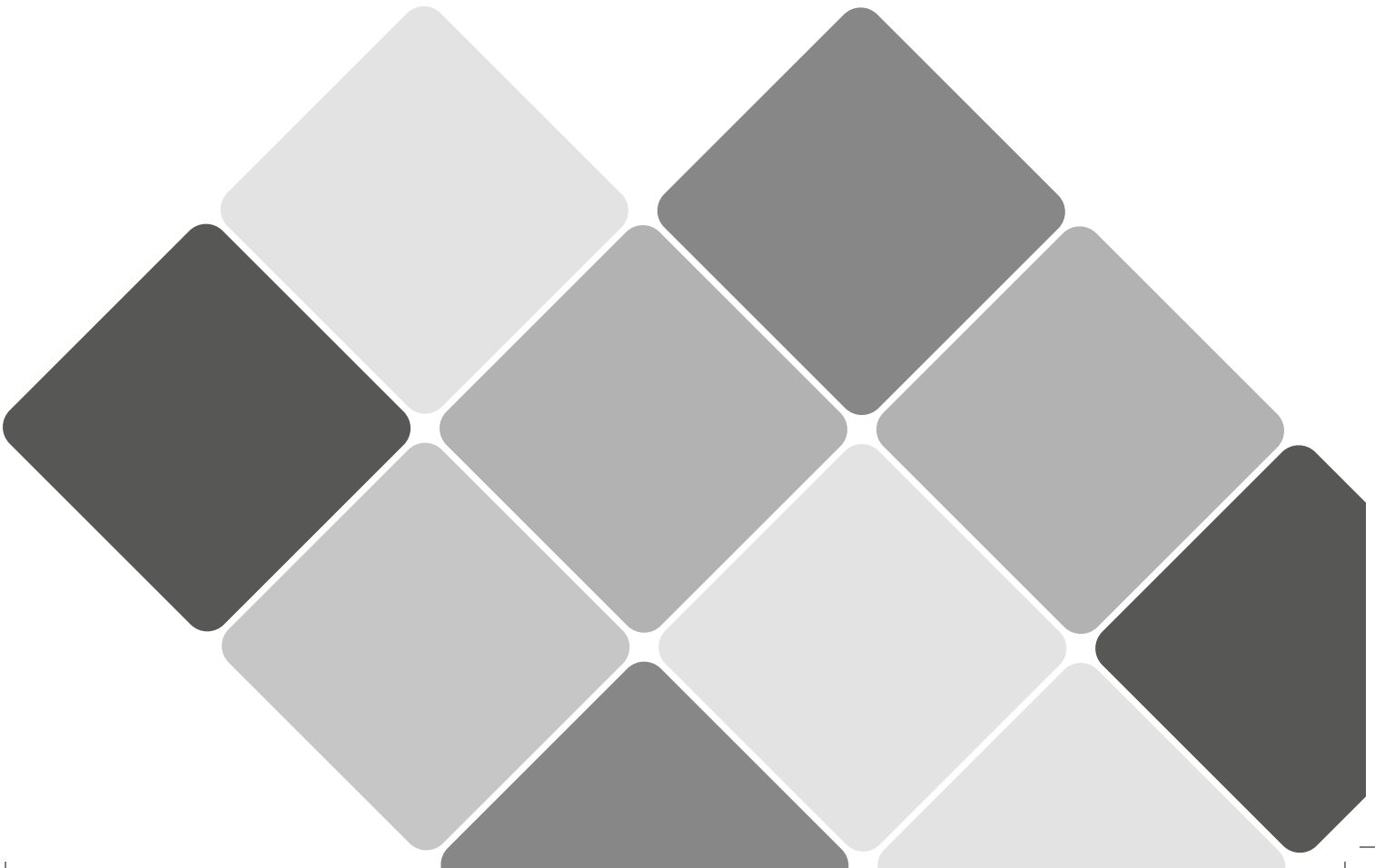
Üst Eğitim Kademesine Geçiş

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"nda 7 gelişim alanında 78 aya kadar olan tüm kazanımların çocuğa kazandırılması hedeflenmelidir. Tüm kazanımlar tamamlandığında ya da zorunlu geçiş yaşına geldiğinde çocuk bir üst eğitim kademesine yönlendirilmelidir. Eğitim kademeleri arası geçiş yapılmadan önce, program kazanımlarının sonuna yaklaşırken tedbirler alınarak çocuğun ve ailenin geçişi kolaylaştırılmalıdır. Çocuğun devam edeceği evine en yakın okulu seçmek, çocuğun eğitsel yerleştirme kararı için "Rehberlik Araştırma Merkezi"ne (RAM) başvurmak, raporları yenilemek gibi işlemler hakkında aileye bilgi verilmeli ve hazırlıklar yapılmalıdır. Çocuğun üst eğitim kademesindeki okulu ve öğretmeni belirlendikten sonra buraya kadar yapılmış olan işlemler ve çocuğun eğitsel geçmişi hakkında detaylı bir rapor hazırlanarak yeni okulundaki öğretmenlerine iletilmelidir. Geçiş kolaylaştırmanın bir diğer yolu da, çocuğa yeni okulunu ve ortamını tanıttırarak oryantasyon etkinliklerini planlamaktır. Bunun için gideceği okuldaki rehberlik servisi ve RAM'la iletişim kurulabilir. Çocuğun okulunu birkaç kez ziyaret etmesi, serbest oyun zamanlarında sınıfına kısa sürelerle katılması yeni ortama uyumunda etkili olabilecek unsurlardan bazılarıdır. Çocukların gelişimlerinin etkili bir biçimde desteklenmesinde en önemli unsurlardan birisi de sağlıklı bir kayıt sistemi oluşturmaktır. Çocuğun hangi programlar doğrultusunda eğitildiği, her bir gelişim alanındaki durumu ve gösterdiği ilerlemeler, öğrenme hızı ve niteliği hakkındaki bilgiler, ailenin özellikleri, güçlü yanları ve sınırlılıkları gibi bilgiler uygun bir formatta kayıt altına alınmalıdır. Çocuk bir üst eğitim kademesine geçtiğinde ya da aynı eğitim kademesi içinde farklı nedenlerle okul değiştirdiğinde yeni öğretmenleri eldeki arşiv bilgileri ile daha etkili planlama yapma olanağına kavuşacaklardır.

EKLER

AİLE BİLGİ FORMU

A. Çocuğun;

Adı ve Soyadı :

Doğum Tarihi :

T.C. Kimlik No.su :

Cinsiyeti : Erkek Kız

Çocuğun Tanısı ve Tanı Alma Yaşı:

B. Çocuğun Aldığı Hizmetler:

Aşağıdaki bölüme çocuğunuzun hizmet aldığı kurumların/kişilerin adını ve hizmet aldığınız gün ve saatleri yazınız.

Hizmet Türü	Hizmet Aldığı Kurum/Kişi	Bu hizmeti ne kadar süre aldı? Örneğin 3 yıldır haftada 1 saat	Şu anda ne kadar süre hizmet alıyor? Örneğin Haftada 1 gün 2 saat
Kreş			
Rehabilitasyon			
Özel Ders			
Diğer			

C. Aile Bilgileri: Aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Annenin Adı ve Soyadı:

 Sağ Vefat Öz Üvey Çocukla birlikte yaşıyor. Ayrı yaşıyor.

Doğum Tarihi: ..... Eğitim: ..... Mesleği: ..... İş Yeri: ..... Cep Telefonu: .....

Babanın Adı ve Soyadı:

Sağ Vefat Öz Üvey Çocukla birlikte yaşıyor. Ayrı yaşıyor.

Doğum Tarihi: ..... Eğitim: ..... Mesleği: ..... İş Yeri: ..... Cep Telefonu: .....

Ç. Varsa Kardeş/Kardeşleri ile İlgili Bilgi:

Adı ve Soyadı	Yaşı	Cinsiyeti	Tanı/Risk/Şüph
1.	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....

D. Çocuğun Bakımını Üstlenen Kişi/Kişiler:

Çocuğunuzun bakımını üstlenen kişiler ile bu kişilerin çocuğunuzla ilgilenme ortamları ve süreleri hakkında bilgi veriniz.

.....
 .....

E. Çocuğun Sağlık Bilgileri

1. Çocuğunuzun herhangi bir hastalığı varsa lütfen açıklayınız.....
2. Çocuğunuzun kullandığı herhangi bir ilaç tedavisi varsa lütfen açıklayınız.....
3. Çocuğunuzun herhangi bir yiyecek ya da maddeye karşı alerjisi varsa lütfen açıklayınız.....

Açıklamalar: .....
 .....
 .....

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı Soyadı :

Eğitim-Öğretim Yılı :

Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Kazanımlar	Kazanımın Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Bilişsel Gelişim Alanı	1.1. Üç küple köprü yapar.		
	1.2. Altı parçalı ilişkili yapbozu tamamlar.		

Kazanımlar	Kazanımın Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Alıcı Dil Gelişim Alanı	1.1. Kendisine verilen ardışık 3 basit yönergeyi sırayla yerine getirir.		
	1.2. İstenildiğinde nesnelere işlevine göre sınıflandırır.		

Kazanımlar	Kazanımın Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
İfade Edici Dil Gelişim Alanı	1.1. Bağımsız bir şekilde yetişkin ile karşılıklı etkileşime katılır.		
	2.1. Eylemsileri cümle içinde kullanır.		

ÖRNEK YARIM GÜNLÜK PROGRAM (SABAH GRUBU)

RUTİNLER/ETKİNLİKLER/GEÇİŞLER (SABAH GRUBU)	BAŞLAMA	BITİŞ
1. Vardiş ve Açılış (Açılış şarkısı, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma gibi yapılandırılmış grup katımlı oyunlar)	09.00	09.20
2. İlgili Köşeleri	09.20	09.40
3. Masa Etkinliği	09.40	10.10
4. Beslenme Etkinliği	10.10	10.40
5. Kaba Motor	10.40	11.00
6. Masa Etkinliği	11.00	11.25
7. İlgili Köşeleri	11.25	11.45
8. Kapanış (Şarkılar, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma, kapanış şarkısı gibi yapılandırılmış grup katımlı oyunlar)	11.45	12.00

ÖRNEK YARIM GÜNLÜK PROGRAM (ÖĞLEN GRUBU)

RUTİNLER/ETKİNLİKLER/GEÇİŞLER (ÖĞLEN GRUBU)	BAŞLAMA	BİTİŞ
1. Varış ve Açılış (Açılış şarkısı, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma gibi yapılandırılmış grup katılımlı oyunlar)	14.00	14.20
2. İlgî Köşeleri	14.20	14.40
3. Masa Etkinliği	14.40	15.10
4. Beslenme Etkinliği	15.10	15.40
5. Kaba Motor	15.40	16.00
6. Masa Etkinliği	16.00	16.20
7. İlgî Köşeleri	16.20	16.40
8. Kapanış (Şarkılar, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma, kapanış şarkısı gibi yapılandırılmış grup katılımlı oyunlar)	16.40	17.00

ÖRNEK BİREYSEL HEDEFLERE GÖRE HAZIRLANMIŞ HAFTALIK PROGRAM

Öğrenciler	Ali	Büşra	Ceyda	Deniz	Emre
Rutinler- Etkinlikler- Geçişler					
Açılış	Yoklamayı yürütür. Duygularının nedenini söyler. Arkadaşlarına duygularının nedenini sorar.	Yoklamaya katılır. Duygularını ve nedenini söyler ("Bugün nasıl hissediyorsun?"). Arkadaşlarına ne hissettiklerini sorar.	Yoklamaya katılır. Duygularını ve nedenini söyler ("Bugün nasıl hissediyorsun?"). Arkadaşlarına ne hissettiklerini sorar.	Açılış şarkısını başlatır (1-2-3 diye sayma). Bağışsız yoklamasını yapar. İstedigi bir şarkı olduğunda söyler.	Yoklamayı yürütür. Duygularının nedenini söyler. Arkadaşlarına duygularının nedenini sorar.
Halka Zamanı	Arkadaşlarına halka oyununu hatırlatır. Halka oyununu yürütür.	Taklidi hareketler yapar. Halka oyununun sözlerine eşlik eder.	Yönelere uygun bağışsız davranır. Halka oyununa eşlik eder.	Halka oyunlarına katılır. Oyunun hareketlerini bağışsız taklit eder.	Arkadaşlarına halka oyununu hatırlatır ve oyunun kurallarına uyar.
Masa Başı (Sanatsal Etkinlikler)	Taşıtların nerede yol aldıklarını bilir. Farklı taşıtların sürücülerini tanımlar (örneğin makinist, kaptan vb.). Taşıtların nasıl çalıştığını açıklar. Temel trafik işaretlerinin anlamını açıklar.	Taşıtların nerede yol aldıklarını bilir. Farklı taşıtların sürücülerini tanımlar (örneğin makinist, kaptan vb.). Temel trafik işaretlerinin anlamını açıklar.	Taşıtların nerede yol aldıklarını bilir. Farklı taşıtların sürücülerini tanımlar (örneğin makinist, kaptan vb.). Temel trafik işaretlerinin anlamını açıklar.	Gösterilen taşıtların adlarını söyler. Trafik işaretlerinin anlamını söyler.	Taşıtların nerede yol aldıklarını bilir. Farklı taşıtların sürücülerini tanımlar (örneğin makinist, kaptan vb.). Taşıtların nasıl çalıştığını açıklar. Temel trafik işaretlerinin anlamını açıklar.
Hikâye Okuma	Hikâyeyi dikkatli bir şekilde dinler, kısaca anlatır.	Arkadaşlarına hikâyeyle ilgili sorular sorar.	Hikâyenin kahramanlarını söyler.	Hikâyenin adını söyler.	Hikâyeyi dikkatli bir şekilde dinler, kısaca anlatır.
Masa Başı (Sanatsal Etkinlikler)	Dikey-yatay çizgi çizer. 1'den 10'a kadar olan rakamları bağışsız yazar. Şekilleri taşırmadan keser. Grup yönergelerine uyar, bağışsız etkinliğini tamamlar.	Masa başı etkinliklerine sonuna kadar katılır, zamanında etkinliğini bitirir. 1'den 5'e kadar olan rakamları yardımla yazar. Etkinliğini sessizce tamamlar.	Dikey-yatay çizgi çizer. 1'den 10'a kadar olan rakamları bağışsız yazar. Şekilleri taşırmadan keser. Grup yönergelerine uyar, bağışsız etkinliğini tamamlar.	Dikey-yatay çizgi çizer. 1'den 5'e kadar olan rakamları yardımla yazar. Masa başı etkinliklerine sonuna kadar katılır, zamanında etkinliğini bitirir.	Dikey-yatay çizgi çizer. 1'den 10'a kadar olan rakamları bağışsız yazar. Şekilleri taşırmadan keser. Grup yönergelerine uyar, bağışsız etkinliğini tamamlar.
Beslenme ve Sonrası	Çatal, kaşık kullanır. Yemeğini zamanında ve sessizce bitirir. Tepsisini kaldırır.	Çatal, kaşık kullanır. Yemeğini zamanında ve sessizce bitirir. Tepsisini kaldırır.	Çatal, kaşık kullanır. Yemeğini zamanında ve sessizce bitirir. Tepsisini kaldırır.	Çatal, kaşık kullanır. Yemeğini zamanında ve sessizce bitirir. Tepsisini kaldırır.	Çatal, kaşık kullanır. Yemeğini zamanında ve sessizce bitirir. Tepsisini kaldırır.
Oyun Odası	Asılma ve sallanmalarla ilgili koordinasyonu sağlar. Oyun odasındaki oyuncakları paylaşır.	Asılma ve sallanmalarla ilgili koordinasyonu sağlar ve sözel yönergelere uyar.	Oyun odasındaki oyuncakları paylaşır. Arkadaşlarıyla oynar.	Sözel yönergelere uyar. Arkadaşlarıyla oyun oynamaya gayret gösterir.	Oyun odasındaki oyuncakları paylaşır. Arkadaşlarıyla oynar.
Serbest Zaman	Bağışsız şekilde arkadaşlarıyla oyun kurar ve sürdürür.	Bağışsız şekilde arkadaşlarıyla oyun kurar ve sürdürür.	Bağışsız şekilde arkadaşlarıyla oyun kurar ve sürdürür.	Bağışsız şekilde arkadaşlarıyla oyun oynamaya gayret gösterir.	Bağışsız şekilde arkadaşlarıyla oyun kurar ve sürdürür.
Akıllı Tahta	Yılın aylarını sayar, hangi ayda olduğunu bilir. Bir yılda kaç ay olduğunu söyler. İçinde olunan mevsimi ve özelliklerini söyler.	Haftanın günlerini sayar. Yılın aylarını sayar. İçinde olunan mevsimi söyler.	Bir yılda kaç ay olduğunu söyler, hangi ayda olduğumuzu bilir. İçinde olunan mevsimi ve özelliklerini söyler.	Haftanın günlerini ve yılın aylarını bağışsız sayar.	Haftanın günlerini sayar. Yılın aylarını sayar. İçinde olunan mevsimi ve özelliklerini söyler.
Kapanış	Kapanış şarkısına eşlik eder. İstenildiğinde kapanışta grubu yürütür.	Kapanış şarkısına eşlik eder. İstenildiğinde kapanışta grubu yürütür.	Müzik aletiyle kapanış şarkısına eşlik eder. İstenildiğinde kapanışta grubu yürütür.	Yerinde oturarak kapanış etkinliğine katılır.	Kapanış şarkısına eşlik eder. İstenildiğinde kapanışta grubu yürütür.
Geçişler	Yönergelere uyararak yeni etkinliğe geçer.	Sessizce ve istenilen davranışları sergileyerek yeni etkinliğe geçer.	Yönergelere uyararak yeni etkinliğe geçer. Geçişlerini zamanında tamamlar.	İstenilen davranışları sergileyerek ve yönergelere uyararak yeni etkinliğe geçer.	Yönergelere uyararak yeni etkinliğe geçer.
Diğer					

GRUP EĞİTİMİ TEMALAR/ALT TEMALAR

TEMA/ALT TEMALAR	SÜRE
1. BEN KİMİM? A. Ailem (Aile bireyleri) B. Evim (Evin bölümleri, eşyalar, araçlar) C. Okulum (Okulun bölümleri)	..... hafta
2. YİYECEKLER A. Meyveler B. Sebzeler C. İçecekler	..... hafta
3. GİYECEKLER A. Mevsime göre B. Cinsiyete göre C. Yaşa göre D. Mesleklerle göre	..... hafta
4. BEDENİMİZ A. Duyu organları B. Vücut bölümleri	..... hafta
5. HAYVANLAR A. Çıkarttığı seslere göre B. Çıkarttığı ürünlere göre C. Beslenme biçimlerine göre D. Havada, karada, suda yaşayanlara göre E. Yuvalarına göre	..... hafta
6. Taşıtlar A. Karada B. Havada C. Suda	..... hafta

TEMALARA GÖMÜLEBİLECEK KONULAR: Sosyal beceriler, kendini tanıma, toplumsal işaretler, renkler, sayılar, şekiller, sınıf kuralları, mevsimler (günler, aylar vb.), zıtlık kavramları vb.

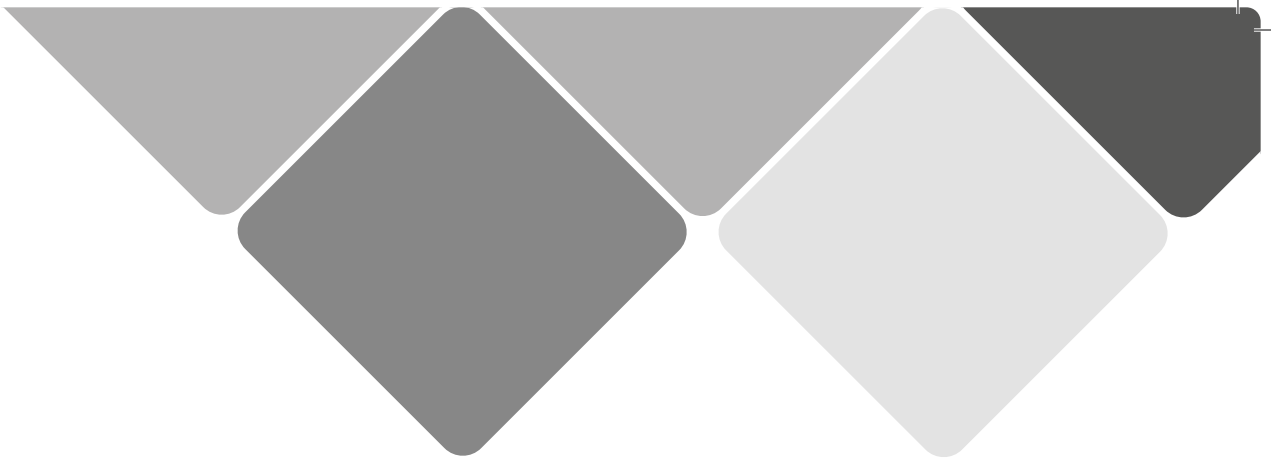

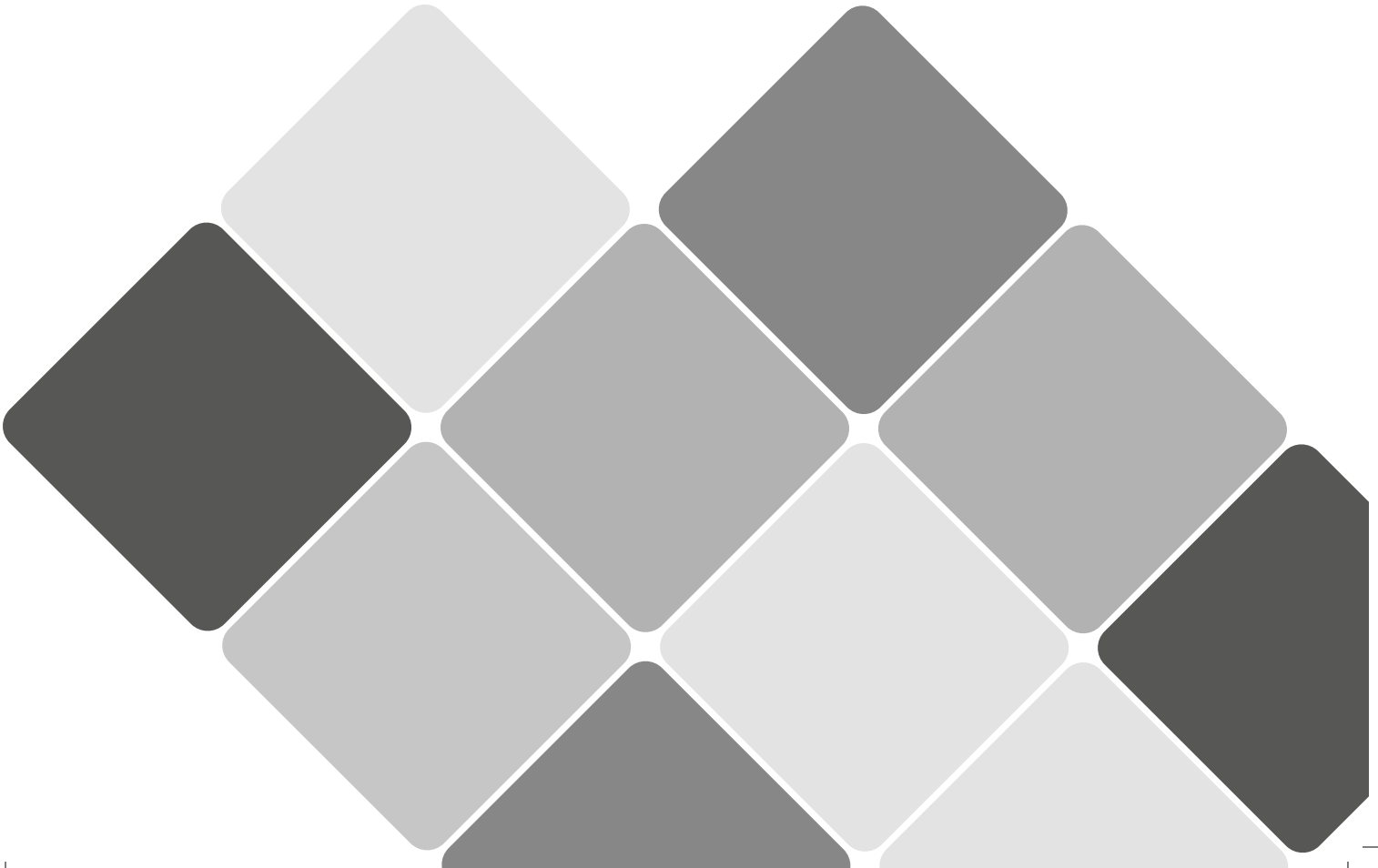

UYGULAMA İLKELERİ

Uygulama İlkeleri

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"nın etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamak ve programının uygulanmasında öğretmenlere yol göstermek amacıyla oluşturulmuştur.
- Gelişimi desteklemek amacıyla hazırlanmış bu programın temel hedefi çocuğun bağımsız bir şekilde becerileri yerine getirmesidir. Çocuğa bağımsız yapması için şans tanımak, ihtiyaç duyduğu kadar yardım etmek, yardımla bile yapsa çocuğunuzu coşkulu bir şekilde ödüllendirmek, hatalı yaptığında ona model olarak doğrusunu göstermek ve bir daha yapma şansı tanımak gibi teknikler çocuğun öğrenmelerini destekleyecektir. Etkinlik kartlarında detaylıca anlatılan bu tekniklerinin kullanılması gerekmektedir.
- Tüm gelişim alanlarında yer alan kazanımların çocuk tarafından akranları gibi sergilenmesi için ebeveynler/eğitimciler uygulamalar sırasında temel öğrenme prensiplerini kullanmalıdır (örneğin çocuğun etkinliğe aktif katılım sağlaması, çocuğun motive olduğu zamanlarda ilgili kazanımın çalışılması, çocuğun çalışılan kazanım için aktif keşfetmesinin sağlaması, kazanım için yapılacak etkinliğin önce çocuğa gösterilmesi, kazanım için alternatif etkinlikler kullanılması, kazanım için etkinliklerin sık sık tekrar edilmesi, benzer kazanımlar için farklı etkinliklerin uygulatılması, etkinlikler sırasında ebeveynin çocuğuna geri bildirim vererek öğrenmesine yardımcı olunması vb.). Öğretim programı ve etkinlik kartlarında yer alan kazanımlardan her birini çocuğun bir defa bağımsız sergilemesi, çocuğun ilgili kazanımda yüksek performans gösterdiği anlamına gelmez. Kazanımların özel gereksinimi olmayan akranları gibi sergilenmesi için yukarıda belirtilen öğrenme prensipleri etkinlikler sırasında ebeveynler/eğitimciler tarafından yoğun olarak kullanılmalıdır.
- İlk randevuda, çocuk "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" doğrultusunda değerlendirilmeli, "Aile Bilgi Formu" doldurtulmalı ve aileye program ve süreç ile ilgili bilgilendirme yapılmalıdır. İlk randevu için en az 2 öğretmen görev almalı, çocuğun ve ailenin kapsamlı bir ilk incelemeden geçirilmesi için ekip oluşturulmalıdır. Ailenin içinde bulunması olası olan olumsuz duygusal durum nedeniyle bir psikolojik danışmanın da ekibe katılması önemlidir.
- "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"nın uygulanmasında özel eğitim öğretmenleri ile rehberlik öğretmenin (psikolojik danışman) ve lisans mezunu çocuk gelişim mezunu ve/veya okul öncesi öğretmenin rol alması önemlidir. Bu programı uygulayacak ekibin programa ilişkin hizmetiçi eğitim alması önemlidir.
- Aile çocukların erken müdahale/eğitim sürecinin başından sonuna sürecin aktif katılımcısı olmalıdır. Sürecin başında aileden alınan bilgiler ve çocuğun ve ailenin değerlendirilmesi, BEP oluşturulması, programa dâhil edilme ve geçişlerin planlanması gibi

tüm süreçlerde aile sürecin bir parçası olmalıdır. Ailelere yönelik teorik ve uygulamalı bilgilendirmelerin yanında, aileler düzenli olarak çocuğunun gelişimi hakkında yazılı ve sözlü dönütler almalıdırlar.

- Aile ile iletişimde öğretmenlerin dikkatli ve sabırlı olmaları, ailenin gereksinim duyduğu bilgileri sunan bir yol izlemeleri önemlidir. Öğretmenler, ailelerin yeni tanı alma sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin farklı kaynaklardan da bilgi edinmelidir.
- Çocuğun BEP'ini oluşturabilmek için programa dayalı değerlendirme yapılmalıdır. Çocuk 7 gelişim alanının hepsinde ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Her bir kazanım, etkinlik kartlarındaki değerlendirme bölümüne uygun bir şekilde değerlendirilmelidir.
- Ebeveyn/birincil bakıcı kendi gözleminden emin bir şekilde çocuğun yaptığını ya da yapmadığını söylüyorsa bu bilgi veri kabul edilmelidir. Ancak ebeveyn/birincil bakıcı bilgisinden emin değilse çocuk ilgili kazanım konusunda test edilmelidir.
- Çocuk için BEP oluşturulurken her gelişim alanından en az 2 kazanımın programda yer alması uygun olacaktır. Böylece çocuk programı doğrultusunda ilerlerken tüm gelişim alanlarını kapsayan kapsamlı bir müdahale hizmetinden yararlanmış olacaktır.
- "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"na dâhil olan çocuklar 0-36 ay dönemindeki kazanımlar düzeyinde performans sergiliyorsa o dönemdeki kazanımlar ve program uygulanmalıdır. Örneğin kronolojik olarak 46 aylık bir çocuğun gelişimsel performansı 30 aylık bir çocuğun performansını yansıtıyorsa ilgili alandaki 30 aylık kazanımlar hedeflenmeli ve bu dönemdeki etkinlik kartları üzerinden program uygulanmalıdır.
- Aileler ile konuşurken mesleki terminoloji kullanmaktan kaçınılmalıdır. Örneğin çocuğa uyarın vermek, çocuğun tepkilerine karşı yanıtlayıcı olmak gibi alan uzmanlarının kullandığı kavramlar yerine çocuktan bir şey yapmasını istemek, çocuğa bir oyuncak uzatmak, çocuğun sizinle konuşmaya çalışmasının farkına varıp ona cevap vermek gibi daha gündelik dilde herkes tarafından anlaşılabilir bir dil kullanılmalıdır.
- Çocuğun nasıl bir eğitim alması gerektiğine karar vermek için de kapsamlı ve ayrıntılı bir değerlendirme sürecine yer verilmelidir. Çocuğun taklit, eşleme, yönerge alma gibi temel alıcı dil becerilerini ne oranda sergilediği, ne düzeyde sosyal etkileşim başlattığı ve sürdürdüğü, gözlemleyerek öğrenme becerilerine ne oranda sahip olduğu, öğrenme hızı, problem davranış sergileme durumu ve varsa sıklığının belirlenmesi gibi başlıklar altında eğitsel performansı değerlendirilerek çocuğun ailesi ile bireysel ya da grup eğitimi alması seçeneklerinden birine karar verilmelidir.
- Ön koşul becerileri temel düzeyde sergileyemeyen çocuklar için bireysel eğitim sunulması önerilmektedir. Bireysel eğitimler bir öğretmenin bir çocuğa belirlenen eğitsel

amaçlar doğrultusunda haftada en az 5 saat olmak üzere yaptığı çalışmalarını içermelidir. Bireysel eğitimlerin öncelikli amacı çocuğa temel ön koşul becerileri kazandırarak grup eğitimine ve genel eğitim ortamlarına hazırlamaktır.

- Grup eğitimleri ise benzer yaş aralığında ve/veya birbirine yakın gelişimsel düzeylerde olan 4-6 çocuktan oluşturulmalıdır. Fiziksel ortam temalara bağlı ilgi köşeleri şeklinde düzenlenirken öğretim uygulamaları akıllı tahtalar ve tablet bilgisayar gibi teknolojiler ile desteklenmelidir.
- Grup sınıflarından sorumlu 1 öğretmen ile çocuk sayısı ve özelliklerine göre 1 ya da 2 yardımcı öğretmen olmalıdır.
- Grup sınıflarının büyüklüğü 25 metrekareden aşağı olmamalıdır.
- Grup eğitimleri hafta içi her gün yarım gün ya da tam gün şeklinde olabilir. Günlük program 20-30 dakika arasında değişen yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış rutinler, etkinlikler ile geçişler şeklinde planlanmalıdır.
- Grup eğitimleri tüm gelişim alanlarını destekleyici ve farklı öğretim yöntem ve yaklaşımlarına olanak sağlayan bir yapıda olmalıdır. Eğitim programı yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış anlardan oluşmalıdır ve fiziksel düzenleme buna uygun yapılmalıdır.
- Yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış rutinlerde/etkinliklerde öğretmenin rolü sınırlı olmalıdır. Öğretmenler bu etkinliklerde kolaylaştırıcı bir rol oynamalıdır. Başka bir deyişle, öğretmenler çocuğun ilgisine göre çocuğun serbestçe katılabileceği oyun ortamını hazırlama, çocuğa seçme fırsatı sunma ve etkileşim sırasında çeşitli stratejilerle çocuğun gelişimsel becerilerini destekleme ile yükümlüdür.
- Grup eğitimlerinde çocukların ilgi ve gereksinimleri dikkate alınarak 3-4 haftalık temalar oluşturulmalıdır. Gerek sınıf ve gerekse aktiviteler bu temalar temel alınarak hazırlanmalıdır.
- Temalarla ilişkili olarak hazırlanan haftalık planlarda her bir rutin/etkinlik/geçiş, gruptaki öğrenciler için bireyselleştirilmelidir.
- "37-78 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Programı"nın 78 ayını ya da ya da tüm kazanımları tamamlandıktan sonra çocuk bir üst eğitim kademesine yönlendirilmelidir.

- Ammer, J. J., & Bangs, T. (2002). *Birth to Three-Assessment and Intervention System (BTAIS-2)*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Ball, M. F. (2002). *Developmental Coordination Disorder: Hints and Tips for the Activities of Daily Living*. Jessica Kingsley Publishers.
- Berk, L. (2013). *Child Development (9th Ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Bielenberg, K. (2008). *All Active. 35 Inclusive Physical Activities*. Champaign: Human Kinetics.
- California Department of Education (2008). *California Preschool Learning Foundations-Volume 1*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/preschoollf.pdf>
- California Department of Education (2010). *California Preschool Learning Foundations-Volume 2*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/psfoundationsvol2.pdf>
- California Department of Education (2012). *California Preschool Learning Foundations-Volume 3*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/preschoolfoundationsvol3.pdf>
- California Department of Education (2015). *Kindergarten Chapter of the Mathematics Framework for California Public Schools* Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/ci/ma/cf/documents/mathfwkindergarten.pdf>
- Cowden, J.E. & Torrey C.C. (2007). *Motor Development and Movement Activities for Preschoolers and Infants with Delays*. Springfield: Charles C Thomas Publisher.
- Dienstmann, R. (2008). *Games for Motor Learning*. Champaign: Human Kinetics.
- Delaney, T. (2009). *101 Games and Activities for Children with Autism, Asperger's, and Sensory Processing Disorders*. McGraw-Hill Companies.
- Einon, D. (1999). *Learning Early: Everything Parents Need to Encourage and Develop Their Child's Learning Skills From Birth to Six Years of Age*. Checkmark Books.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Mathematics*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Creative Arts*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Science & Technology*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.

- Frankenburg, W. K., Dodds, J., Archer, P., Shapiro, H., & Bresnick, B. (1992). *The Denver II: a Major Revision and Restandardization of the Denver Developmental Screening Test*. *Pediatrics*, 89(1), 91-97.
- Gordon, A. M., & Browne, K. W. (2015). *California Edition Beginning Essentials in Early Childhood Education*. Cengage Learning.
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R. J. (1999). *Assessing Cognitive Development in Early Childhood*. Early Childhood Development.
- Guralnick, M. J. (2001). *Early Childhood Inclusion: Focus on Change*. Paul H. Brookes Publishing Company, PO Box 10624, Baltimore, MD 21285-0624.
- Haibach, P.S., Reid, G., & Collier, D.H. (2011). *Motor Learning and Development*. Champaign: Human Kinetics.
- Hammon, V. (1995). *Developing a Marketing Strategy for an Early Childhood Education Program in Hawaii*.
- Harding, J., Meldon-Smith, L., & Sheridan, M. (2012). *Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Routledge.
- Howard, J. (2017). *Mary D. Sheridan's Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Taylor & Francis.
- Jenkinson, J., Hyde, T., & Ahmad, S. (2008). *Building Blocks for Learning Occupational Therapy Approaches: Practical Strategies for the Inclusion of Special Needs in Primary School*. John Wiley & Sons.
- Kurtz, L. A. (2003). *How to Help a Clumsy Child: Strategies for Young Children with Developmental Motor Concerns*. Jessica Kingsley Publishers.
- Kurtz, L. A. (2007). *Understanding Motor Skills in Children with Dyspraxia, Adhd, Autism, and Other Learning Disabilities: A Guide to Improving Coordination*. Jessica Kingsley Publishers.
- Mayesky, M. (2014). *Creative Activities and Curriculum for Young Children*. Cengage Learning.
- MEB (2018). *Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (37-78 Ay) Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Plomin, R., & DeFries, J.C. (1985). *Origins of Individual Differences in Infancy: The Colorado Adoption Project*. Orlando, FL: Academic.

- Savaşır, I., Sezgin, N., & Erol, N. (1995). *Ankara Gelişim Tarama Envanteri El Kitabı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Sher, B. (2009). *Early Intervention Games: Fun, Joyful Ways to Develop Social and Motor Skills in Children With Autism Spectrum or Sensory Processing Disorders*. John Wiley & Sons.
- Teaford, P. (2010). *Hawaii Early Learning Profile (HELP) 3-6 Checklist (2nd Ed.)*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.
- Teaford, P. (2010). *Help 3-6 Activities at Home (2nd Ed.)*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.
- Temel, F., Ersoy, Ö., Avcı, N., & Turla, A. (2005). *Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı "GEÇDA"*. Ankara: Rekmay Ltd. Şti.
- The Early Childhood Direction Centre (2012). *Developmental Checklists Birth to Five*. Retrieved from http://ecdc.syr.edu/wpcontent/uploads/2013/01/Developmental_checklists_Updated2012.pdf
- Tomporowski, P., McCullick, B., & Pesce, C. (2015). *Enhancing Children's Cognition with Physical Activity Games*. Human Kinetics.
- Woodhead, M. (1996). *In Search of the Rainbow: Pathways to Quality in Large-Scale Programmes for Young Disadvantaged Children*. *Early Childhood Development: Practice and Reflections Number 10*. Bernard van Leer Foundation, PO Box 82334, 2508 EH, The Hague, Netherlands (Single Copies Free of Charge).

